

Notițe bibliografice

reflectăm la neosândirea aproapelui pornind de la sesizarea propriilor păcate, continuând prin a deosebi între osândire și mustrare. Autorul ne oferă temeuri ale neosândirii aproapelui, și ne prezintă mijloacele de luptă împotriva patimii noastre de a osândi pe cel de lângă noi, precum și roadele osândirii și ale neosândirii.

Pr. drd. Bogdan Constantin Bunescu

Practice

Nikolai Uspensky, *Slujba de seară în Biserica Ortodoxă*, traducere de Cezar Login, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2008, 290 p. , ISBN 978- 973- 1799- 09- 4

Cartea de față cuprinde trei articole publicate inițial în limba rusă de către profesorul Nikolay Dimitrievici Uspensky în revista academică a Patriarhiei Moscovei, „Studii Teologice”. Ordinea articolelor din acest volum este cea tematică, și nu cea cronologică. Astfel, primul capitol este dedicat Vecerniei, expunând izvoarele și elementele fundamentale ale acestei slujbe începând cu perioada primară și până la practica actuală din Bisericile grecești și rusești. Cel de-al doilea capitol este dedicat Liturghiei darurilor înainte sfințite, analizând originea acestei slujbe pornind de la practica împărtășirii în Biserica primară, menționând contextul polemic al sedimentării elementelor importante și sfârșindu-se prin precizarea părților provenind din Liturghia deplină care au fost introduse în această rânduială. Ultimul capitol constituie câteva reflecții pe marginea evenimentului revizuirii cărților liturgice rusești din secolul al XVII-lea. Sunt prezentați cei doi mari revizionști ai Bisericii rusești: Patriarhul Nikon și Mitropolitul Petru Movilă, fiind analizate două dintre rânduielele slujbelor ortodoxe: Liturghia darurilor mai înainte sfințite și Spovedania. Concluzia capitolului este că subordonarea artificială a cultului ortodox față de teologia sacramental apuseană a fost rezultatul reformei dezorganizate inițiate în Rusia de către patriarhul Nikon în secolul al XVII-lea. Având în vedere complexitatea și profunzimea temelor abordate, volumul acesta se prezintă ca un instrument deosebit de util pentru cercetătorii cultului ortodox, dar și pentru toți cei care doresc să cunoască elementele care au grețat dezvoltarea rânduielelor liturgice ortodoxe actuale.

Drd. Iacob Constantin

Juan Mateos, *Utrenia bizantină*, traducere de Cezar Login, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009, 77p., ISBN 978- 973- 1714- 61- 5

Juan Mateos (1917-2003) a fost un cercetător de marcă al anumitor aspecte liturgice, punând bazele școlii de liturgică orientală de la Institutul Pontifical Oriental din Roma. Una dintre lucrările sale fundamentale a fost editarea critică a Tipiconului Marii Biserici din Constantinopol (sec. X), alături de un studiu istoric despre prima parte a Liturghiei, „Celebrarea Cuvântului în Liturghia Bizantină”. Lucrarea de față, „Utrenia bizantină”, reprezintă traducerea unui articol: „Câteva probleme privind Utrenia bizantină” apărut în anul 1961, dar care a trecut proba timpului prin pertința observațiilor făcute. Deși nu este unul exhaustiv, acest articol publicat în limba română acum, schițează elementele care

Notițe bibliografice

stau la baza Utreniei și marchează etapele formării acestei slujbe ce face parte din Liturgia timpului. În primul capitol sunt prezentate cele două tradiții bizantine: catedrală și monastică. Diferențele sunt marcate de modul de împărțire al psaltirii (elementul central al laudelor bisericești), de modul de repartiție al ciclului săptămânii și de denumirile diferite ale elementelor ce alcătuiesc slujba în cele două tradiții. În capitolul al doilea este analizată Utrenia zilelor de rând împărțită în două nuclee: slujba miezului nopții care cuprindea o parte introductivă și o psalmodie nocturnă și slujba dimineții care începe cu psalmul 50 și se termină cu doxologia urmată de ectenii. În capitolul al treilea este analizată Utrenia duminicilor, avându-se în vedere elementele specifice ale acesteia: ipacoi, evanghelie, exapostilariile etc. Dincolo de elementele descrise, studiul de față constituie deschiderea necesară pentru o analiză a utreniei, pornind de la vechile izvoare și de la analiza comparată a riturilor orientale.

Drd. Iacob Constantin

Pr. prof. dr. Ioan C. Teșu, *Frumusețea și sublimitatea preoției creștine*, Editura Doxologia, Iași, 2010, 214 pagini, ISBN 978-606-8117-03-4

Lucrarea are rolul de a redeștepta râvna pe care slujitorul altarului a simțit-o la începutul vieții preoțești, de a conștientiza pe preoți de responsabilitatea ce o poartă în raport cu sufletele ce le-au fost încredințate. Lucrarea se adresează în special studenților de la Teologie și candidaților la taina preoției, pentru o mai bună conștientizare a chemării lor și o împlinire deplină a ei. Un folos duhovnicesc pot deprinde din aceste pagini și slujitorii sfințelor altare, interesați să-și îmbunătățească slujirea și conștiința, dar și orice credincios dreptmăritor, însetat de viață duhovnicească. Cartea cuprinde opt capitole privind Taina Hirotoniei, având numeroase considerații făcute de Sfinții Părinți, de mari duhovnici, exemplari lucrători în „ogorul Domnului”, modele de viață creștină, de liturghisire și îndrumare duhovnicească. Volumul se dorește a fi o contribuție duhovnicească, de evlavie și slujire, o succesiune de meditații personale ale autorului asupra Tainei Preoției.

Pr. drd. Iulian Vasile

Monahul Moise Aghioritul, *Comuniunea pustiei și singurătatea orașelor*, trad. din limba greacă de pr. Victor Manolache, Ed. Cartea Ortodoxă, București, 2011, 160 p., ISBN 978-973-136-226-7

Monahul Moise, viețuitor în Muntele Athos, al Chilie Sfântul Ioan Gură de Aur ce aparține de schitul Kutlumuș a alcătuit o serie de omilii duhovnicești pe seama învățăturilor acumulate în anii de asceză monahală. A prezentat public aceste omilii în Atena, în Tesalonic ș.a. în decursul anilor 1984 - 1986, după care a decis publicarea lor într-un volum. În anul 2011 autorul a permis traducerea în limba română a acestor experiențe duhovnicești, pentru credincioșii din România care întotdeauna au dat dovada de interes deosebit față de învățăturile și trăirea monahală athonită. Volumul este structurat în șapte părți precedate de un prolog. Subiectul central abordat în volum este *modelul singurătății* prezente tot mai mult în orașele supra-aglomerate, în mod paradoxal și contrastul dintre